

Füüsilisest isikust ettevõtja ABC

Alla laaditud 14.06.2022

Sisukord

Ettevõtluse tulud ja kulud	3
<i>Ettevõtluse tulud</i>	3
<i>Ettevõtluse kulud</i>	5
Kulude mahaarvamine ja piirangud mahaarvamisel	8
Ettevõtlustulust suuremate kulude edasikandmine	9

Ettevõtluse tulud ja kulud

Tulumaksuga maksustatakse ettevõtlusest saadud tulu, olenemata selle laekumise ajast. Deklareerida tuleb **kõik** ettevõtlusest saadud tulud (nii dokumentaalselt tõendatud kui ka tõendamata tulud).

Ettevõtluse tulud

Ettevõtlustulu iseloomustab seotus iseseisva majandustegevusega.

ETTEVÕTLUSTULU ON:

- ✓ kauba tootmisest, müümisest või vahendamisest saadud rahasummad;
- ✓ teenuse osutamisest või muust tegevusest, k.a loomingulisest või teaduslikust tegevusest saadud tulu;
- ✓ ettevõtlusega seoses saadud rahalised toetused ja stipendiumid (sh seaduse alusel või riigieelarvest makstavad stipendiumid ning seaduse alusel saadud toetused);
- ✓ samuti PRIA poolt FIE-le antud toetused, mis laekuvad otse kolmandatele osapooltele, kuid oma olemuselt on FIE toetused;

Näide

FIE soetab endale 2020. aastal liisinguga kombaini hinnaga 160 000 eurot. FIE omafinantseeringuks on 60 000 eurot ning lisaks taotleb ta PRIA-lt lisafinantseeringuks investeerimistoetust. PRIA määratud toetuse summat (100 000 eurot) FIE arveldusarvele ei kanta, vaid kantakse otse liisingu andja arvelduskontole, vähendades sellega liisingu kohustust.

Selline liisingulepingu rahaline kanne võrdsustatakse maksuarvestuses laekumisega arveldusarvele ja tasumisega arvelduskontolt.

Seega tuleb FIE-l PRIA toetus (100 000 eurot) näidata tuludes – tuludeklaratsiooni vormi E real „Toetused“ ning kuludes – real „Põhivara soetusmaksumus“, s.t kulu, mis tehti põhivara soetamiseks.

- ✓ igasugune rahaline tulu, mida saadakse mitterahalises vormis (v.a mitterahalised toetused);

Näide

Hr Karu annab rendile renoveerimata ruumid 50 euroga kuus (ruumide rent on tema ettevõtlustuluks). Tulenevalt lepingust/kokkuleppest saab hr Karu rahalist tulu 30 eurot kuus, kuna

- ✓ rendile võtja tegeleb hr Karu eest renditud ruumide renoveerimisega. Ülejäänud rendi summa (20 eurot) tasaarveldatakse renoveerimise kuludega. Sellisel juhul on hr Karu ettevõtlustuluks ikkagi 50 eurot.
- ✓ rendi- või üüritulu ja litsentsitasu;
Kui maksumaksja on FIE-na registreeritud ning saadud rendi- või üüritulu ja litsentsitasu on tema ettevõtlustuluks, siis selline tulu deklareeritakse vormil E. Kui nimetatud tulu ei ole ettevõtlustuluks, siis deklareeritakse see vormil A.
Vara üürile või rendile andmisel või litsentsitasu saamisel võib füüsiline isik teha valiku, kas nimetatud tegevus on tema ettevõtlus või mitte. FIE-na saab ta saadud tulust mahaarvamisi teha, kuid peab tasuma ka sotsiaalmaksu.
Kui renditava/üüritava vara soetamismaksumuse on FIE kandnud oma ettevõtluse kuludesse ning vara pole võetud isiklikku tarbimisse ja vara turuhinda ei ole lisatud ettevõtlustulule, siis sellelt varalt saadud rendi-/üüritulu puhul on **alati** tegemist ettevõtlustuluga.
- ✓ finantstulu (sh panga poolt makstud intressid, raha erikontol hoiustamise eest);
Alates 2018. aastast maksustatakse kõik panga poolt makstavad intressid tulumaksuga. Kui pank on need saadud intressid deklareerinud maksudeklaratsioonis TSD ja need eeltäidetakse tuludeklaratsiooni vormil A, siis neid juba maksustatud intresse enam vormil E ei deklareerita.
- ✓ kahjukindlustuse varakindlustusjuhtumi korral saadud kindlustushüvitis, juhul kui selle kindlustusjuhtumiga seotud kindlustusmaksed või kindlustatud vara soetusmaksumuse on FIE oma ettevõtlustulust maha arvanud;
- ✓ ettevõtluses kasutatud vara võõrandamisest saadud tulu;
- ✓ isiklikku tarbimisse võetud vara turuhind;
Vara võõrandamisest saadud tulu või isiklikku tarbimisse võetud vara turuhind loetakse ettevõtluse tuluks juhul, kui vara soetamismaksumus või varale tehtud parenduskulud on eelnevalt kantud ettevõtluse kuludesse.
- ✓ välismaal toimunud ettevõtlusest saadud tulu;
Kui FIE teenib välisriigis ettevõtlustulu oma välisriigis asuva püsiva tegevuskoha kaudu, siis ei maksustata seda tulu Eestis. Tulu ja tehtud kulud deklareeritakse vormi E tabelis 1 (valida maksustamise meetodiks „V” – vabastusmeetod). Selleks, et seda tulu Eestis ei maksustata, peavad olema täidetud kõik järgmised tingimused:
 1. ettevõtlustulu on teenitud FIE välisriigis asuva püsiva tegevuskoha kaudu
 2. välisriigis on saadud tulu maksustatud ning see on dokumentaalselt tõendatud
 3. tõendil on näidatud tasutud tulumaksu summa
- ✓ kõik muud tulumaksuseaduse alusel maksustatavad ettevõtlustulud.

- ✓ Näiteks loetakse ettevõtluse tuluks Maksu- ja Tolliameti poolt tagastatud või muu kohustusega tasaarveldatud käibemaks.

Ettevõtlustulu saadakse muuhulgas ka teenustasuna võlaõiguslike (nt ostu-müügilepingu, käsunduslepingu vms) lepingute alusel.

Tuludeklaratsiooni vormil E kajastatakse tulud koos käibemaksuga.

Ettevõtlustulude arvestusperiood on kalendriaasta, olenemata sellest mitu kuud FIE kalendriaasta jooksul tulu sai ja kas ta sai tulu ettevõtlusega tegelemise ajal, ettevõtluse peatamise ajal või pärast ettevõtluse lõpetamist. Seega tulumaksuseaduse kohaselt maksustatakse ettevõtlustulu olenemata selle laekumise ajast.

MIDA EI LOETA ETTEVÕTLUSTULUKS

Kuna füüsilise isiku ja FIE puhul on tegemist ühe ja sama isikuga, siis kõiki füüsilise isiku saadud tulusid ei loeta alati tema kui FIE ettevõtlustuluks. Siinkohal on vaja välja selgitada, mille eest füüsiline isik tulu saab. Järgnevalt näiteid, milliseid tulusid ei loeta isiku ettevõtlustuluks:

- ✓ palgatulu, mida saadakse töö- või teenistussuhtest; Olukorras, kus füüsiline isik töötab tööandja juures, allub tööandja juhtimisele ja kontrollile ning tema tööaja ja -kohustused on määranud tööandja.
- ✓ füüsilisele isikule kuuluvate väärtpaberite võõrandamisest saadav tulu;
- ✓ ettevõtlusega seotud ja seaduse alusel saadud mitterahalised toetused (näiteks põllumehetele toetusena antud traktor);
- ✓ võetud laen, kuna see kuulub tagasimaksmisele;
- ✓ tulu, mis on maksustatud ettevõtlustulu lihtsustatud maksustamise seaduse alusel ettevõtlustulu maksuga ettevõtluskonto (mitte FIE erikonto) kaudu. Ettevõtluskonto omanikul tuleb meeles pidada, et ta ei või samal või sarnasel tegevusalal tegutseda ka FIE-na.

Ettevõtluse kulud

MIS ON ETTEVÕTLUSE KULUD?

Kulu on ettevõtlusega seotud, kui see on tehtud maksustamisele kuuluva ettevõtlustulu saamise eesmärgil, on vajalik või kohane selle ettevõtluse säilitamiseks või arendamiseks ning kulu seos ettevõtlusega on selgelt põhjendatud, või on tehtud tervishoiu ja tööohutuse tagamiseks töötajatele nõutava keskkonna loomisel (vastavalt **töetervishoiu ja tööohutuse seaduse § 13 lõikele 1**).

Et kulu oleks võimalik lugeda ettevõtluskuluks, peab see olema:

- ✓ tehtud maksumaksja enda poolt;
- ✓ tehtud sellel maksustamisperioodil, millise perioodi ettevõtlustulust kulu maha arvatakse;
- ✓ dokumentaalselt tõendatud;
- ✓ seotud maksumaksja enda, mitte kellegi teise ettevõtlusega.

ETTEVÕTLUSE KULUDEKS ON:

- ✓ põhivara soetamine ettevõtluse tarbeks (sh makstud vahendustasud ja lõivud); põhivara on vara, mida FIE kasutab tootmises või teenuse osutamisel pikema perioodi vältel kui üks aasta (nt maa, hooned või rajatised, masinad, seadmed, loomad, patendid, litsentsid jms);
- ✓ põhivara parendus- ja täienduskulud;
- ✓ vara, mis ei ole põhivara;
- ✓ soetatud kaubad (sh materjalid, tooraine, kütus, energia, pooltooted);
- ✓ soetatud teenused (sh ettevõtluses kasutatud pinna eest tasutud rendi- või üüritasud);
- ✓ FIE poolt oma töötajatele makstud palgad vm tasud;
- ✓ FIE poolt oma töötajatele tehtud väljamaksetelt makstud sotsiaalmaks ja tööandja töötuskindlustusmaks;
- ✓ FIE poolt oma töötajatele tehtud erisoodustused pärast nendelt tulu- ja sotsiaalmaksu tasumist;

- ✓ FIE ettevõtluses osaleva abikaasa eest tasutud sotsiaalmaks;
- ✓ muud ettevõtlusega seotud riiklikud maksud (maamaks, käibemaks, tollimaks, raskeveokimaks, teekasutustasu) ja kohalikud maksud (omavalitsusüksuste poolt oma haldusterritooriumil kehtestatud maksud, nt müügi-, reklaami- ja lõbustusmaks jne);
- ✓ finantskulud, ettevõtlusega seotud laenult või muult võlakohustuselt tasutud intressid (v.a maksukorralduse seaduse intressi arvestuse üldreegli alusel tasutud intressid);
- ✓ maksukorralduse seaduse alusel ajatatud maksuvõlalt peale ajatamise graafiku kinnitamist arvestatud ja tasutud intress (v.a maksuotsusega määratud maksukohustuselt arvestatud intress);
- ✓ FIE enda või oma töötajate eest tasutud täiend- ja ümberõppe kulud, kui täiendati olemasolevat eri- kutse- või ametialaseid teadmisi või omandati ettevõtluses vajaminevaid uusi oskusi;

Näide

FIE osales raamatupidamise seaduse ja maksuseaduste muudatusi käsitleval koolitusel ning tasus selle eest ise. Kuna FIE peab ise oma raamatupidamisarvestust, siis võib ta sellise koolituse eest tasutud summad kanda ettevõtluse kuludesse.

- ✓ ettevõtluses kasutatava vara kindlustusmaksed;
- ✓ ettevõtluses kasutatud vara võõrandamisega seotud kulud;
- ✓ ettevõtluses kasutatavate litsentside, kauplemislubade või tegevuslubade eest makstud tasud jne;
- ✓ välisriigis tasutud sotsiaalmaks, kui FIE on esitanud Maksu- ja Tolliametile välisriigi maksuameti tõendi (vorm A1/E101), et ta on sotsiaalselt kindlustatud välisriigis ja sotsiaalmaksuga maksustamisel ei kohaldata Eesti sotsiaalmaksuseadust.

Vormil E kajastab ettevõtja oma ettevõtlusega seotud kulud koos tasutud käibemaksuga.

MIS EI OLE ETTEVÕTLUSE KULUD?

Tulumaksuseaduse § 34 sätestab kulud, mida ettevõtlusega seotud kuludeks ei loeta ja mida ei ole lubatud ettevõtlustulust maha arvata. Nendeks kuludeks on:

- ✓ ettevõtlustulult makstud tulumaks (sh tulumaksu avansilised maksed);
- ✓ seaduse alusel määratud ja maksustamisperioodil tasutud trahvid ja sunniraha ning

- ✓ maksukorralduse seaduse alusel tasutud intressid;

Näide

FIE-le, kes osutab veoteenuseid, määrati trahv kiiruse ületamise eest. Seda trahvisummat ei ole lubatud FIE ettevõtluse kuludesse kanda.

- ✓ maksumaksjalt erikonfiskeeritud vara maksumus;

Näide

FIE müüb turul lisaks oma kaubale ka ebaseaduslikult Eestisse toodud sigarette, mille eest ta on vahendajale maksnud. Politsei konfiskeerib sigaretid. FIE-l ei ole lubatud nende eest makstud summat oma ettevõtluse kuludes näidata.

- ✓ kõrgendatud määra järgi tasutud keskkonnatasu vastavalt keskkonnatasude seadusele ning seadusega sätestatud nõuete rikkumise või saastamisega looduskeskkonnale ning kolmandale isikule tekitatud kahju hüvitamise tasu;
- ✓ kulud, mis on tehtud tulumaksuseaduse kohaselt tulumaksuga mittemaksustatavate toetuste arvel;
- ✓ kahju, mis tekkis vara turuhinnast madalama hinnaga võõrandamisest maksumaksjaga seotud isikule, v.a juhul, kui selliselt kahjult on makstud erisoodustuse tulumaks;
- ✓ kahju, mis tekkis maksumaksjaga seotud isikult turuhinnast kõrgema hinnaga ostetud vara võõrandamisest;
- ✓ pistis ja altkäemaks;
- ✓ Eestis või välisriigis tasutud sotsiaalkindlustuse maksud või maksed, mille tasumise eesmärk oli isikule pensioni-, ravi-, emadus-, töötus-, tööõnnetus- või kutsehaiguskindlustuse tagamine, kui ettevõtlustulu sotsiaalmaksuga maksustamisel kohaldatakse Eesti sotsiaalmaksuseadust;
- ✓ kohustusliku kogumispensioni makse;
- ✓ füüsilisele isikule teenuse eest makstud summa, mis maksustatakse ettevõtlustulu lihtsustatud maksustamise seaduse alusel e ettevõtluskonto kaudu
- ✓ tulumaksust vabastatud ettevõtlustulu (välisriigis asuva püsiva tegevuskoha kaudu teenitud ja välisriigis maksustatud tulu) saamiseks tehtud kulud (tulu deklareeritud vormi E tabelis 1 ja valitud „vabastusmeetod“);
- ✓ sotsiaalmaksuseaduses nimetatud arvestuslik haigushüvitis, mis on sotsiaalmaksust vabastatud.

Kulude mahaarvamine ja piirangud mahaarvamisel

KULUDE MAHAARVAMISE ÕIGUS

Registreeritud FIE-l (ka notaril ja kohtutäituril) on lubatud oma ettevõtlustulust maha arvata kõik tema poolt maksustamisperioodil tehtud dokumentaalselt tõendatud ettevõtlusega seotud kulud.

Maksuarvestuses peavad algdokumendid (dokumentaalne tõendus) vastama **raamatupidamise seaduse §-s 7** sätestatud nõuetele.

Kui tehtud kulu on ettevõtlusega seotud vaid osaliselt, siis võib seda ettevõtlustulust maha arvata vaid ettevõtlusega seotud ulatuses.

Kui isik ei ole FIE-na registreeritud, siis ei ole tal ka õigust ettevõtlustulust mahaarvamisi teha.

Enne FIE-na registreerimist tehtud kulud on samuti lubatud ettevõtlustulust maha arvata, kui need on seotud ettevõtja registreerimisega või ettevõtluse alustamiseks vajalike tegevuslubade ja registreeringute saamisega.

PIIRANGUD KULUDE MAHAARVAMISEL

Teatud kulutuste tulust mahaarvamisel tuleb arvestada tulumaksuseaduses sätestatud piiranguid (**tulumaksuseaduse § 33**).

- ✓ Külaliste või koostööpartnerite vastuvõtmisel tehtud ja dokumentaalselt tõendatud kulutusi toitlustamisele, majutamisele, transpordile või meelelahutusele ei või maha arvata rohkem kui 2% ettevõtlustulust, millest on eelnevalt maha arvatud kulud. Lisaks 2%-le võib külaliste vastuvõtuks tehtud kulusid maha arvata kuni 32 euro ulatuses kalendrikuu kohta.
- ✓ Reklaami eesmärgil üle antud kauba või teenuse kulu, mille väärtus ilma käibemaksuta ei ületa 10 eurot.
- ✓ FIE enda tervise edendamiseks tehtud kulu 100 eurot kvartalis **tulumaksuseaduse § 48 lg 5⁵** tingimustel. Teisisõnu: samadel tingimustel, mis töötajate eest tehtud tervisekulusid, ei loeta erisoodustuseks.
- ✓ FIE ajutiselt teises riigis tegutsedes tehtud FIE enda dokumentidega tõendatud toitlustamise kulud tingimusel, et enne välisriigis tegelemist on toimunud tegevus Eestis ning pärast välisriigis tegutsemist jätkub tegevus Eestis ehk teisisõnu: oluline osa tegevusest toimus Eestis (s.t 25%-st väiksem osa käibest või tegevusajast on välisriigis). Esimese 15 päeva jooksul on piiriks 50 eurot päeva kohta ja alates 16. päevast 32 eurot päeva kohta.

Ettevõtlustulust suuremate kulude edasikandmine

Kui lubatud mahaarvamiste (**tulumaksuseaduse § 32 lg-tes 1–3** nimetatud) summa ületab maksumaksustamisperioodi ettevõtlustulu, võib FIE ettevõtlustulu ületava kulude summa (edaspidi *edasikantud kulud*) maha arvata kuni kümne järgneva aasta maksustamisperioodi ettevõtlustulust (**tulumaksuseaduse § 35**).

Alates 2018. aastast pikendati kulude edasikandmise perioodi seitsmelt aastalt kümnele aastale. Kümnele aastale üleminek toimub järk-järgult:

- ✓ 2018. a tulused ületanud kulud saab edasi kanda kuni 8 aastat
- ✓ 2019. a tulused ületanud kulud saab edasi kanda kuni 9 aastat
- ✓ 2020. a tulused ületavad kulud saab edasi kanda kuni 10 aastat

Ettevõtlustulu sotsiaalmaksuga korrigeerimisel maksustamisele kuuluvat ettevõtlustulu ületav sotsiaalmaksusumma kantakse ka edasi järgmistele perioodidele kahjumi edasikandmise reeglite alusel.

Näide

Tulu enne sotsiaalmaksuga korrigeerimist on 385 eurot. FIE sotsiaalmaksu aasta miinimumkohustus on 1861,20 eurot. Sotsiaalmaksuga korrigeerimisel tekkivat kahju 1476,20 eurot ($385 - 1861,20 = -1476,20$) saab kanda järgmistele aastatele.

Kui edasikantud kulud tekib mitmel maksustamisperioodil, võetakse need kulud arvele aastate kaupa vastavalt tekkimise järjekorrale. Edasikantud kulude arvestust peetakse tuludeklaratsiooni vormi E tabelis 3.

Kui edasikantud kulude summa on suurem kui maksustamisperioodi ettevõtlustulu, arvatakse edasikantud kulud ettevõtlustulust maha osaliselt ning jääk (ehk mahaarvamata osa) kantakse edasi järgmistele maksustamisperioodidele.

Näide

2017. aastal teenis FIE tulused summas 10 000 eurot, samal maksustamisperioodil tegi FIE ettevõtlusega seotud kulutusi summas 12 000 eurot. FIE deklareerib ettevõtlustulu ületava kulude summa 2000 eurot 2017. aastal edasikantud kuluna.

2018. aastal teenib sama FIE tulused summas 5000 eurot ja teeb kulused 4500 euro eest. Ettevõtlustulemiga summas 500 eurot kustutab FIE oma 2017. aastal edasikantud kulu osaliselt (500 eurot).

Osaliselt tuludest maha arvamata kulu 1500 eurot kantakse edasi järgmisele, 2019. aasta maksustamisperioodile. 2019. aasta ettevõtlustulem on 1000 eurot. Selle summaga kustutab ta 2017. aastal tekkinud ja veel kasutamata kahjumit 1500 eurot 1000 euro võrra ning tuludest maha arvamata

kulu 500 eurot kantakse edasi järgmisele 2020. aasta maksustamisperiodile.